

Verklarende nota bij de soortenlijst van fossiele vissen uit het Eoceen van België, gecompileerd door L. Dobbels

Dirk Nolf

Enige tijd geleden kwam Leon Dobbels mij opzoeken en vroeg me documentatie om voor eigen gebruik een volledige soortenlijst samen te stellen van alle in het Belgisch Eoceen voorkomende vissen. Zijn lijst zou zowel op tanden, op otolieten, als op osteologisch materiaal gebaseerde soorten omvatten.

Omdat dergelijke informatie momenteel nergens op een behoorlijk toegankelijke manier beschikbaar is, vond ik zijn initiatief zo interessant, dat ik hem voorstelde zijn lijst te publiceren in "Afzettingen". De lijst werd op basis van volgende bronnen samengesteld.

- 1.- Een overzicht van haai- en roggesoorten werd bekomen door het uitfilteren van alle Eocene soorten uit de soortenlijst van NOLF, 1988, pp. 32-37.
- 2.- De op osteologische resten gebaseerde beervis-soorten werden toegevoegd aan de hand van de compilatie in mijn ongepubliceerde doctoraatsthesis (NOLF, 1974, pp. 116-117).
- 3.- Op otolieten gebaseerde soorten werden toegevoegd aan de hand van tabel III uit bovengenoemde ongepubliceerde doctoraatsthesis (NOLF, 1974).
- 4.- Het geheel werd vervolledigd met gegevens uit de publicaties van TAVERNE & NOLF (1979) en van STEURBAUT & NOLF (1991).
- 5.- In laatste instantie werden ook nog vier soorten toegevoegd die vermeld werden in de verhandeling waarmee Stefaan VAN SIMAEYS in 1994 laureaat werd van de Jacques KETS prijs voor Natuurstudie (VAN SIMAEYS, 1994). Dit materiaal is afkomstig uit laag IV van het profiel van de groeve Ampe te Egem (zie NOLF & STEURBAUT, 1990, p. 30, fig. 14, of STEURBAUT, 1988, p. 348, fig.7). Deze soorten zijn nieuw voor de Belgische fauna, maar waren reeds bekend uit respectievelijk het Bekken van Parijs (*Premontreia degremonti*) en de London Clay (*Scyliorhinus burnhamensis*, *S. pattersoni* en *S. woodwardi*).

De aldus ontstane lijst werd vervolgens nomenclatorisch door mij gereviseerd. Daarbij kwamen vooral bij de op otolieten gebaseerde soorten heel wat problemen aan het licht, te wijten aan het feit dat mijn doctoraatsthesis (NOLF, 1974) geen geldige publicatie is volgens de Internationale Code voor Zoölogische nomenclatuur.

In NOLF (1974) werden twee categorieën van toen als nieuw aanziene taxa behandeld.

- 1.- Een aantal soorten die ook in het Engelse Eoceen voorkomen waren door F. STINTON destijds reeds van een nog niet gepubliceerde naam voorzien in zijn verzame-

ling. Op vraag van STINTON heb ik toen deze manuscriptnamen gebruikt met als auteursnaam STINTON, ms. Een aantal van deze namen werden naderhand door door STINTON (1975-1984) gepubliceerd en brengen dus geen nomenclatorisch probleem met zich mee. Andere van deze manuscriptnamen werden echter na 1974 door STINTON gewijzigd, of helemaal niet beschreven. Deze soortnamen zijn dus ongeldig. Daar het probleem van door STINTON gewijzigde manuscriptnamen zich reeds stelde vanaf 1975, heb ik sindsdien voor alle dergelijke gevallen resoluut nieuwe namen ingevoerd (publicaties van NOLF & CAPPETTA, 1976; NOLF & LAPIERRE, 1979).

- 2.- Vele van de door mij in 1974 als nieuw aanzien soorten komen eveneens voor in het bekken van Parijs of in Engeland en werden sindsdien beschreven in publicaties over deze gebieden (NOLF, 1975; NOLF & CAPPETTA, 1976; NOLF & LAPIERRE, 1979; STINTON, 1975-1984); alle in 1974 genoemde Ophidiiformes werden geldig beschreven in NOLF (1980). Enkele van de in 1974 gebruikte namen zijn echter nog niet gepubliceerd, en dus niet geldig voor de zoologische nomenclatuur.

Om verwarring te vermijden, wordt hieronder een lijst gegeven van alle manuscriptnamen in NOLF (1974), gevolgd door hun correcte huidige naam.

- "genus *Osteoglossidarum*" *acutangulus* (STINTON, ms.) in NOLF (1974) = "genus *Osteoglossidarum*" *acutangulus* (STINTON, 1977);
- *Konosirus exilis* STINTON, ms. in NOLF (1974) = *Chirocentrus exilis* STINTON, 1977;
- *Pterothrissus protensus* STINTON, ms. in NOLF (1974) = *Pterothrissus protensus* STINTON, 1975;
- *Muraenesox spatulus* n.sp. in NOLF (1974) = *Muraenesox spatulus* NOLF & CAPPETTA, 1976;
- "genus aff. *Antennarius*" *balegemensis* in NOLF (1974) = "genus aff. *Antennarius* sp.;
- "genus aff. *Antennarius*" *quadrangularis* in NOLF (1974) = "genus aff. *Antennarius* sp.;
- "genus *Antennarioideorum*" *angulatus* STINTON, ms. in NOLF (1974) = "genus aff. *Antennarius* sp.;
- *Merluccius nodosus* STINTON, ms. in NOLF (1974) = *Merluccius nodosus* STINTON, 1977;
- "genus *Gadidarum*" *pleiomorphus* n.sp. in NOLF (1974) = "genus *Merlucciidarum*" *elegans* (STINTON, 1977);
- *Dinematichthys longissimus* n.sp. in NOLF (1974) = "genus *Neobythitiorum*" *longissimus* NOLF, 1980;
- *Hoplobrotula* (*Hoplobrotula*) *greenwoodi* n.sp. in NOLF (1974) = *Hoplobrotula greenwoodi* NOLF, 1980;
- *Hoplobrotula* (*Hoplobrotula*) *robusta* n.sp. in NOLF (1974) = *Hoplobrotula robusta* NOLF, 1980;
- *Sirembo gibbosus* n.sp. in NOLF (1974) = "genus aff. *Sirembo*" *convexus* STINTON, 1977;

- "genus Ophidiidarum" *angustus* STINTON ms. in NOLF (1974) = "genus Neobythi-
tinorum" *angustus* (STINTON, 1977);
- "genus Ophidiidarum" *cappettaensis* n.sp. in NOLF (1974) = "genus Sirembinorum"
cappettaensis NOLF, 1980;
- "genus Ophidiidarum" *spinosus* in NOLF (1974) = "genus Sirembinorum" *spinosus*
NOLF & CAPPETTA, 1976;
- "genus aff. *Myripristis*" *tuberculatus* STINTON, ms. in NOLF (1974) = "genus aff.
Myripristis" *extensus* STINTON, 1978;
- "genus Scorpaeniformorum" *sutillus* STINTON, ms. in NOLF (1974) = "genus
Scorpaeniformorum" sp.;
- *Epinephelus hermani* n.sp. in NOLF (1974) = *Epinephelus crenulatus* (STINTON,
1980);
- *Kuhlia gossei* n.sp. in NOLF (1974) = *Kuhlia* sp.;
- *Isacia rappei* n.sp. in NOLF (1974) = *Isacia gibbosa* (STINTON, 1980);
- *Trachinus heinzellini* n.sp. in NOLF (1974) = *Trachinus* sp.;
- *Haliophis praelongus* STINTON, ms. in NOLF (1974) = *Haliophis colletti* NOLF &
LAPIERRE, 1979;
- "genus Bothidarum" *heletroideus* STINTON, ms. in NOLF (1974) = "genus Bothida-
rum" *biaculeatus* NOLF & LAPIERRE, 1979;
- "genus Pleuronectiformorum" *quadrangularis* n.sp. in NOLF (1974) = "genus
Pleuronectiformorum" sp.;

Een aantal niet tot op de soort gedetermineerde taxa (*Lepophidium* sp., *Chanda* sp., *Centropristis* sp., *Chromileptes* sp., "genus Embiotocidarum" sp.) uit tabel III van NOLF (1974) werden niet weerhouden in de huidige lijst, daar het hier eerder gaat om "ballast-taxa" waarvan tot nu toe nog geen andere specimens werden gevonden die een goede determinatie toelaten.

Literatuur

- NOLF, D., 1974. De Teleostei-otolieten uit het Eoceen van het Belgisch Bekken -
Reconstructie van de fauna en biostratigrafische toepassing. Doctoraatsthesis, Rijks-
universiteit Gent, D/1974/1180/9, 173 pp.
- NOLF, D., 1980. Etude monographique des otolithes des Ophidiiformes actuels et révision
des espèces fossiles (Pisces, Teleostei). *Mededelingen van de Werkgroep voor
Tertiaire en Kwartaire Geologie*, 17 (2): 71-195.
- NOLF, D., 1988. Fossielen van België. Haaie- en roggetanden uit het Tertiair van België.
Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, 2e herziene druk, 180 pp.
- NOLF, D. & CAPPETTA, H., 1976. Observations nouvelles sur les otolithes du Calcaire
Grossier (Eocène du Bassin de Paris). *Geobios*, 9 (3): 251-277.
- NOLF, D. & LAPIERRE, H., 1979. Otolithes des poissons nouveaux ou peu connus du
Calcaire Grossier et de la Formation d'Auvers (Eocène du Bassin parisien). *Bulletin
du Museum National d'Histoire Naturelle, Paris*, 4, 1, C, 2: 79-125.

- NOLF, D. & STEURBAUT, E., 1990. Stratigraphie de l'Eocène en Flandre occidentale et dans les régions limitrophes. *Bulletin d'Information des Géologues du Bassin de Paris*, 27 (3): 9-36.
- STEURBAUT, E. & NOLF, D., 1991. Ypresian teleost otoliths from Belgium and Northwestern France. *Bulletin van de Belgische Vereniging voor Geologie*, 97 (3-4) (1981): 321-347
- STEURBAUT, E., 1988. The Ypresian in the Belgian Basin. *Bulletin van de Belgische Vereniging voor Geologie*, 96 (4) (1987): 339-351.
- STINTON, F.C., 1975-1984. Fish otoliths from the English Eocene. *Palaeontographical Society Monographs*, Part 1 (1975), 1-56; Part 2 (1977), 57-126; Part 3 (1978), 127-189; Part 4 (1980), 191-258; Part 5 (1984), 259-320.
- TAVERNE, L. & NOLF, D., 1979. Troisième note sur les poissons des Sables de Lede (Eocène belge): les fossiles autres que les otolithes. *Bulletin van de Belgische Vereniging voor Geologie*, 87 (3) (1978): 125-152.
- VAN SIMAEYS, S., 1994. De visfauna uit de basis van de Klei van Egemkapel in de groeve Ampe te Egem (Onder-Eoceen van Noordwest-België). Verhandeling voorgelegd voor de Jacques KETS prijs voor Natuurstudie, 57 pp.